

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556

นางปัทมาภรณ์ อ่ำไพกุล
หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ

สวัสดีสมาชิก “Khorat Fossil Museum News” ทุกท่านค่ะ ด้วยงานประกันคุณภาพ สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ มีข่าวสารมาแจ้งให้กับสมาชิกทุกท่านได้ทราบถึงการดำเนินงานของการจัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินระบบการประกันคุณภาพ ประจำปีการศึกษา 2555 ทั้งนี้สถาบันได้รับผิดชอบตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพ การศึกษาภายใน ซึ่งมีองค์ประกอบตามเกณฑ์

สกอ. สมศ. และองค์ประกอบของมหาวิทยาลัย ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา งานประกันคุณภาพได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานรอบ 6 เดือนประจำปีการศึกษา 2555 ส่งทางมหาวิทยาลัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ในปีการศึกษา 2554 ที่ผ่านมา สถาบันได้คะแนนจากการประเมินตนเอง เท่ากับ 4.20 ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ทางสถาบันได้รับผิดชอบเกณฑ์การประเมินของมหาวิทยาลัยในตัวบ่งชี้ที่ 5.2.5 “สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านบรรพชีวินระดับนานาชาติที่โดดเด่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (มรณม.1) นอกจากนี้ทางมหาวิทยาลัยยังได้กำหนดให้สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ เป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

ช่วงที่ผ่านมาสถาบันได้มีการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานครบ 5 ข้อ มาเป็นเวลา 2 ปีการศึกษา คือ

สารจากไม้หิน

- 1) การมีจำนวนนักท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่า 200,000 คน/ปี ซึ่งสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในรอบปีการศึกษา 2554 มีจำนวน 215,791 คน
- 2) การมีนักวิจัยระดับปริญญาเอกอย่างน้อยร้อยละ 70 ของนักวิจัยในสถาบัน ผลการดำเนินงานมีร้อยละ 71 ของนักวิจัยทั้งหมด
- 3) การมีผลงานด้านบรรพชีวินวิทยาตีพิมพ์และเผยแพร่ในระดับนานาชาติอย่างน้อย 3 เรื่องต่อปี ผลการดำเนินงานในรอบปีการศึกษา 2554 สถาบันได้ตีพิมพ์และเผยแพร่งานวิจัยในระดับนานาชาติ จำนวน 14 เรื่อง
- 4) สถาบันมีเครือข่ายความร่วมมือกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่นอย่างน้อย 3 เครือข่าย คือ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐประชาชนจีน
- 5) การมีระบบฐานข้อมูลด้านบรรพชีวินวิทยาที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายความร่วมมือในระดับชาติและนานาชาติ ผ่านทางเว็บไซต์ www.khoratfossil.org

ในอนาคตทางสถาบันจะต้องเสนอปรับเกณฑ์มาตรฐานต่อทางมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้เข้าสู่มาตรฐานสากลต่อไป...

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรียนรู้ซากดึกดำบรรพ์ที่พิพิธภัณฑ์และหลุมขุดค้นไดโนเสาร์

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2556 ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ ได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรซาก

ดึกดำบรรพ์ให้กับน้องๆ จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมครอบครัว โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเทือง จินตสกุล ผู้อำนวยการ เป็นประธานและให้เกียรติเป็นวิทยากรนำชมพิพิธภัณฑ์ ทั้ง 3 อาคาร

การอบรมครั้งนี้มีกิจกรรมให้เรียนรู้ 3 ฐานกิจกรรมในบริเวณพื้นที่ทะเลโบราณของพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ ฐานมหัศจรรย์ใต้ท้องทะเล ฐานฟู่ฟ้าทาดสอบ และฐานจิตรกรรมจากธรรมชาติ

นอกจากนี้ในช่วงบ่ายยังได้พาน้องๆ และครอบครัวไปเรียนรู้ในแหล่งขุดสำรวจไดโนเสาร์บริเวณบ้านสะพานหิน ตำบลสุรนารี เพื่อสัมผัสบรรยากาศจริงในการทำงานภาคสนาม รวมทั้งเป็นโอกาสให้น้องๆ ได้ทดลองขุดสำรวจด้วยตัวเองอีกด้วย

การจัดอบรมในรูปแบบเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความประทับใจ รู้สึกสนุกสนาน และเข้าใจเนื้อหาที่เป็นวิชาการได้ง่ายขึ้น รวมทั้งมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรซากดึกดำบรรพ์มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรณีและซากดึกดำบรรพ์ที่มีอยู่ในประเทศไทยสืบไป

เรื่องของซากที่ไม่ซ้ำซาก.....

ชื่อนั้นสำคัญไฉน

โดย อาจารย์จรูญ ดวงกระยอม

อันที่จริงฉบับนี้ผมตั้งใจจะเขียนเรื่องของช่างฟากท่านผู้อ่าน แต่พออยู่ในขั้นตอนการสืบค้นข้อมูลก็ปวดหัวไม่น้อย อ่านข้อมูลของช่างตัวนั้นตัวนี้หลายตัวเข้าก็ซังกงแะ! เลยคิดว่า ขนาดเราอยู่กับซากมานานก็ยังไม่ค่อยแล้วคนที่เรียนคนละสายก็คงจะปวดหัวกับการจำชื่อศัพท์แสงต่างๆ เกี่ยวกับซากไม่น้อย ว่าแล้วก็เลยคิดได้ หากรู้ความหมายของคำ ก็อาจจะช่วยให้จดจำได้ง่ายขึ้นไม่มากนักน้อย แต่ก่อนที่จะไปว่าถึงเรื่องชื่อของช่างดีก็ควรทราบ ขอแนะนำหลักการตั้งชื่อสิ่งมีชีวิตทางวิทยาศาสตร์กันก่อน ถือเป็นปูพื้นฐานนะครับ อ้อ!! สำหรับท่านที่เรียนมาทางสายวิทยาศาสตร์ก็คงจะเข้าใจเป็นอย่างดี แต่ท่านที่ไม่ได้เรียนมาทางสายนี้ก็อาจจะไม่เข้าใจ ดังนั้น ผมจะขอเล่าให้ฟังอย่างคร่าวๆ ละกันครับ

การตั้งชื่อสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ทางวิทยาศาสตร์นั้น จริงๆ เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1623 โดยพี่น้องชาวสวิส นามว่า กาสปาร์ โบแอง (Gaspard Bauhin) และของ โบแอง (Jean Bauhin) ซึ่งกำหนดให้ชื่อวิทยาศาสตร์ของสิ่งมีชีวิตประกอบด้วย 2 ส่วน โดยส่วนแรกคือชื่อของ "จีนัส (Genus หรือ Generic name หรือชื่อสกุลนั่นเอง)" และส่วนที่สองคือชื่อ "ระบุสปีชีส์ (Specific name)" และเรียกการตั้งชื่อที่ประกอบด้วยชื่อ 2 ส่วนนี้ว่า "การตั้งชื่อแบบทวินาม (binomial nomenclature)" แต่การตั้งชื่อวิทยาศาสตร์กลับเริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายหลังจากที่ คาร์ล ลินเนียส นักวิทยาศาสตร์ชาวสวีเดน ได้พิมพ์ผลงานเรื่อง Species Plantarum ในปี ค.ศ.1753 และ Systema Naturae ในปี ค.ศ. 1758 เผยแพร่ (หลังที่น้องตระกูลโบแองตั้ง 130 ปี) และเป็นที่ยอมรับกันมากในหมู่นักวิทยาศาสตร์ทั่วไป

โดยการตั้งชื่อวิทยาศาสตร์มีกฎเกณฑ์การตั้งคือ 1) ชื่อพืชและสัตว์ต้องแยกกันอย่างชัดเจน 2) มีชื่อที่ถูกต้องเพียงชื่อเดียวเท่านั้น 3) เป็นภาษาละติน เนื่องจากเป็นภาษาที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลงของคำ 4) การเขียนชื่อวิทยาศาสตร์ ต้องแตกต่างจากคำอื่น คือ เขียนเป็นตัวเอน, ตัวหนา, ชิดเส้นใต้ เช่น *Homo sapiens* (ชื่อของคนเรานี่เองครับ) 5) จะใช้ชื่อ Genus หรือ species ซ้ำกันไม่ได้ 6) ประกอบด้วยคำ 2 คำเสมอ คือ ในส่วนคำแรกเป็นชื่อสกุล (Genus) จะเขียนตัวอักษรแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ในส่วนคำหลังเป็นชื่อระบุสปีชีส์ (Species) เป็นตัวพิมพ์เล็กหมด เป็นคำเดียวหรือคำผสม 7) ชื่อผู้ตั้ง นำด้วยตัวใหญ่ ไว้ด้านหลัง เช่น *Carirosquilla thailandensis* Naiyanetr, 1992 ในที่นี้ *Carirosquilla thailandensis* คือ Species ของสิ่งมีชีวิต โดย *Carirosquilla* คือ ส่วนของ Genus และ *thailandensis* คือ ส่วนของ specific ส่วน Naiyanetr คือชื่อผู้ตั้ง และ 1992 คือปีที่ตั้ง

หลักการตั้งชื่อ คือ ตั้งตามสถานที่พบ เช่น ชื่อช่าง *Stegodon orientalis* (oriental = ภูมิภาคเอเชีย) ตั้งเป็นเกียรติให้บุคคลที่นับถือ เช่น ชื่อปูราชินี *Thaiphusa siritkit* ตั้งเป็นเกียรติให้คนที่พบหรือตั้งตามขนาดตัวอย่าง เช่น ชื่อปลาปัก *Pangasianodon gigas* (gigas แปลว่า ใหญ่) และตั้งตามลักษณะ เช่น ชื่อปู *Podophthalmus vigil* (vigil แปลว่า ยาม, เผ่ายาม) เพราะเป็นปูที่มีลักษณะตาเปิดออกเหมือนเผ่ายามอยู่ตลอดเวลา

การตั้งชื่อทางวิทยาศาสตร์ยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีก เยอะนะครับ โดยเฉพาะการใช้คำต่อท้าย เช่น ถ้าเป็นการตั้งชื่อสัตว์ระดับวงศ์ (Family) ให้ใช้คำต่อท้ายด้วย -idae ออกเสียงว่า "อิดี" ชื่อสกุลต่อท้ายด้วย "-ius" "-us" "-um" "-ia" "-ium" หรือ "-a" เป็นต้น การตั้งชื่อชนิดใช้คำต่อท้ายด้วย "-ides" และ "-oides" การตั้งชื่อเป็นเกียรติบุคคล ถ้าเป็นผู้ชายคนเดียวต่อท้ายด้วย "i" ออกเสียงว่า "ไอ" ผู้ชายหลายคนหรือชื่อสกุลที่หมายรวมถึงผู้ชายและผู้หญิงลงท้ายด้วย "-orum" ผู้หญิงคนเดียวลงท้ายด้วย "-ae" ออกเสียงว่า "อี" ถ้าจะทำให้ชื่อที่ตั้งเพื่อเป็นเกียรติเป็นคำคุณศัพท์เพศชาย ให้ต่อท้ายด้วย "-ianus" เพศหญิงให้ต่อท้ายด้วย "-iana" และถ้าไม่มีเพศให้ต่อท้ายด้วย "-ianum" เป็นต้น

เขียนมาถึงตรงนี้ เนื้อที่ก็หมดซะแล้ว ฉบับหน้ามาว่ากันต่อเรื่องชื่อของช่างในสวนหินมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นะครับผม....บ้ายบาย....

ข้อมูลอ้างอิง

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Binomial_nomenclature
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Linnaeus
3. http://en.wikipedia.org/wiki/Gaspard_Bauhin
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Systema_Naturae
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Species_Plantarum
6. <http://th.wikipedia.org/wiki/ระบบการเรียกชื่อสิ่งมีชีวิตแบบทวินาม>
7. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน <http://kanchanapisek.or.th/kp6/New/sub/book/book.php?book=2&chap=1&page=t2-1-infodetail04.html>
8. อนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ, 2510. "ชื่อวิทยาศาสตร์ในสัตวศาสตร์" วิทยาศาสตร์การเกษตร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 หน้า 21-53.

ไม้หินลงสนามประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี 2556

เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2556 ที่ผ่านมา สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ ได้รับเกียรติจากคณะกรรมการพิจารณาการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Awards) ครั้งที่ 9 ประจำปี 2556 นำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ และคณะ ได้เข้าตรวจประเมินพิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหินฯ โดยมีนางปัทมาภรณ์ อำไพกุล หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการ และคณะ ให้การต้อนรับพร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การประเมินแหล่งท่องเที่ยว โดยมีมีคฤหบดีนำชมพิพิธภัณฑ์ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้กล่าวชื่นชมพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น

สำหรับการประกวดครั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ลงสนามในฐานะแหล่งท่องเที่ยววันนันทนาการเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งทางพิพิธภัณฑ์เคยได้รับรางวัล "ดีเด่น" ในการประกวดมาแล้วเมื่อปี 2553 ในครั้งนี้ทางสถาบันจึงขอกำลังใจและแรงเชียร์จากทุกท่าน มาร่วมกันเอาใจช่วยให้ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลอันทรงเกียรติอีกครั้ง เพื่อเป็นเกียรติและเป็นชื่อเสียงให้มหาวิทยาลัยและจังหวัดนครราชสีมาของเรา

